

Голові Разової спеціалізованої вченої ради PhD 12767

Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського,
доктору наук з фізичного виховання та спорту,
професору Боднар І.Р.

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата наук з фізичного виховання та спорту, доцента

Бас Ольги Андріївни

на дисертаційну роботу

Пришляка Мирослава Олеговича

на тему: «ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ДІТЕЙ 6–12 РОКІВ ІЗ ЦЕРЕБРАЛЬНИМ
ПАРАЛІЧЕМ У ФОРМІ СПАСТИЧНОГО ГЕМІПАРЕЗУ»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)

з галузі знань 22 Охорона здоров'я

за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Актуальність теми дослідження

Актуальність теми дисертаційної роботи не викликає сумніву, оскільки церебральний параліч залишається однією з провідних причин дитячої інвалідності, що супроводжується стійкими порушеннями моторної функції, обмеженням життєдіяльності та зниженням якості життя дітей. Особливу клінічну та соціальну значущість має спастичний геміпарез, який призводить до виражених функціональних обмежень верхньої кінцівки, що ускладнює процеси самообслуговування, навчання та соціальної інтеграції дитини.

У сучасних умовах розвитку реабілітаційної галузі особливої актуальності набуває розроблення та впровадження ефективних, науково обґрунтованих програм фізичної терапії, що базуються на принципах доказової медицини, функціональної спрямованості та індивідуалізації втручань. У цьому контексті дослідження, спрямоване на оптимізацію фізичної терапії дітей із церебральним паралічем, є своєчасним, актуальним і має важливе практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри терапії та реабілітації Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського «Удосконалення підходів до фізичної терапії осіб, які мають або можуть зазнати обмеження функціонування» (затверджена Вченою радою, протокол №4 від 09.02.2021 р.), що спрямована на удосконалення підходів до фізичної терапії осіб із порушеннями функціонування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційна робота Пришляка Мирослава Олеговича є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому чітко визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Науковий рівень дисертаційної роботи, яка подана на рецензування є достатнім. Автором дотримані вимоги щодо структури та змісту роботи, представлено актуальні наукові завдання із відповідним розв'язанням. Робота написана українською мовою із використанням наукового стилю.

Достовірність отриманих результатів забезпечується достатнім обсягом вибірки (n=60), чітко спланованим педагогічним експериментом, використанням валідованих клініко-функціональних методів, застосуванням сучасних методів математичної статистики.

У дослідженні використано комплекс адекватних методів: клініко-функціональні (Ashworth, Lovett, гоніометрія, GMFCS, MACS), функціональні (Box and Block), психосоціальні (COPM, CP QOL-Child, VAS), фізіологічні (ЧСС, АТ, індекс Робінсона), педагогічні та статистичні методи.

Повнота викладення матеріалів у наукових публікаціях. Основні результати дисертаційної роботи опубліковані у трьох наукових фахових виданнях України, у одному наукометричному виданні Scopus та представлені на дев'яти Всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях. Вивчення змісту публікацій вказує, що вони цілком відображають зміст отриманих у дисертації результатів дослідження. Теоретичне оприлюднення

наукових досліджень на конференціях повною мірою засвідчує належну апробацію результатів.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених аспірантом досліджень. Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у розширенні та поглибленні сучасних підходів до фізичної терапії дітей із церебральним паралічем у формі спастичного геміпарезу.

У роботі *вперше* науково обґрунтовано ефективність комплексної програми фізичної терапії, яка передбачає інтегроване застосування інструментальних методик (IASTM), постізометричної релаксації та функціонально орієнтованого тренування кисті й пальців руки в амбулаторних умовах.

Отримано нові об'єктивні дані, які підтверджують позитивний вплив запропонованого підходу на ключові клініко-функціональні показники, зокрема м'язову силу, амплітуду рухів, рівень спастичності, моторну спритність і показники якості життя дітей.

Уточнено характер взаємозв'язків між динамікою моторного контролю та рівнями функціонування за класифікаційними системами GMFCS і MACS, що розширює можливості їх використання як індикаторів ефективності реабілітаційних втручань.

Подальшого розвитку набули наукові уявлення про побудову етапної фізичної терапії з включенням міжкурсової підтримки та залученням батьків, як активних учасників реабілітаційного процесу.

Згідно представлених у роботі результатів, можна зробити висновок, що розроблена дослідником програма фізичної терапії, мала вищу ефективність впливу на досліджувані показники у порівнянні із традиційною реабілітаційною програмою.

Практична значущість отриманих результатів.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає у створенні та впровадженні модифікованої програми фізичної терапії дітей 6–12 років із

церебральним паралічем у формі спастичного геміпарезу, адаптованої до функціонального стану дитини та умов амбулаторного етапу реабілітації.

Розроблена програма базується на поєднанні сучасних інструментальних методик із функціонально орієнтованими вправами та передбачає поетапну реалізацію реабілітаційного процесу.

Її застосування забезпечує можливість індивідуалізації фізіотерапевтичних втручань із урахуванням рівня функціонування верхньої кінцівки, сприяє зменшенню проявів спастичності, підвищенню м'язової сили, покращенню координації рухів, моторної спритності та формуванню навичок самообслуговування.

Запропонований підхід може бути ефективно реалізований в умовах реабілітаційних центрів, дитячих амбулаторій, освітньо-реабілітаційних закладів, а також адаптований для індивідуального використання в домашніх умовах за активної участі батьків.

У межах дослідження розроблено методичні рекомендації для фахівців з фізичної терапії та батьків, що забезпечують безперервність реабілітаційного процесу та сприяють закріпленню досягнутих результатів.

Результати дослідження впроваджено у практичну діяльність та освітній процес підготовки фахівців зі спеціальності, що підтверджено відповідними актами впровадження.

Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційна робота має чітку, логічну та обґрунтовану структуру, яка включає анотацію, вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел і додатки.

В **анотації** стисло викладено основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовано мету і завдання дослідження, визначено об'єкт, предмет і методи, наведено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, а також відображено зв'язок роботи з науковими планами та темами.

У **першому розділі** «Сучасні підходи до фізичної терапії дітей із церебральним паралічем у формі спастичного геміпарезу» представлено ґрунтовний аналіз сучасного стану проблеми, зокрема висвітлено епідеміологію та клінічні форми церебрального паралічу, особливості спастичного геміпарезу, супутні порушення та обмеження функціональної активності. Значну увагу приділено сучасним підходам до лікування та фізичної терапії дітей із церебральним паралічем, а також перспективним напрямом реабілітації, зокрема застосуванню інструментальних методів м'якотканинної мобілізації та функціонального тренування. Розділ має аналітичний характер і формує теоретичне підґрунтя для проведення власного дослідження.

У **другому розділі** «Методологія та організація дослідження» охарактеризовано комплекс методів, використаних для розв'язання поставлених завдань: теоретичні, педагогічні, клініко-функціональні, інструментальні та психосоціальні методи дослідження, а також методи математичної статистики. Детально описано організацію дослідження, базу його проведення, характеристику контингенту обстежених дітей та послідовність етапів експериментальної роботи, що проводилася упродовж 2022–2026 рр. Структура і зміст розділу відповідають специфіці дослідження та забезпечують достовірність отриманих результатів.

У **третьому розділі** «Вихідний рівень фізичного стану, функціональної можливості та якості життя дітей 6–12 років із церебральним паралічем у формі спастичного геміпарезу» представлено результати комплексного обстеження дітей, включаючи показники фізичного розвитку, функціонального стану серцево-судинної системи, рівня адаптаційних можливостей організму. Наведено характеристику моторних порушень за класифікаціями GMFCS і MACS, оцінку м'язової сили, амплітуди рухів, рівня спастичності та моторної спритності. Окрему увагу приділено аналізу психосоціального функціонування, рівня больового синдрому та показників якості життя, що дозволяє отримати цілісне уявлення про вихідний стан досліджуваних.

У **четвертому розділі** «Програма фізичної терапії дітей 6–12 років із церебральним паралічем у формі спастичного геміпарезу» подано

обґрунтування авторської програми фізичної терапії, визначено принципи її побудови, структуру та зміст. Розкрито особливості застосування щадно-тренуючого та тренуючого режимів, використання інструментальних методик, функціонального тренування, а також наведено методичні рекомендації для батьків щодо міжкурсової підтримки. Описано також стандартну програму фізичної терапії, що дозволяє здійснити порівняльний аналіз ефективності.

У п'ятому розділі «Аналіз ефективності програми фізичної терапії» узагальнено результати експериментального дослідження та представлено їх кількісну й якісну оцінку. Проаналізовано динаміку показників функціонального стану, зокрема м'язової сили, амплітуди рухів, рівня спастичності, моторної спритності, а також змін у психосоціальному функціонуванні та якості життя дітей. Проведено порівняльний аналіз ефективності авторської та стандартної програм фізичної терапії, що дозволяє обґрунтувати доцільність впровадження запропонованого підходу.

Загалом дисертаційна робота демонструє системне розкриття теми дослідження, логічність викладу матеріалу та дозволяє оцінити її як завершене, науково обґрунтоване дослідження з актуальної проблематики фізичної терапії дітей із церебральним паралічем.

Відсутність порушення академічної доброчесності

Дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням. У тексті коректно подано посилання на використані джерела.

Фактів плагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів дослідження не виявлено. Текстові запозичення, які автор використовував у своїй дисертаційній роботі супроводжуються посиланнями на відповідні літературні джерела зі списку літератури, який також долучений до тексту дисертаційної роботи.

Дискусійні питання і зауваження

Незважаючи на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість, у процесі рецензування

виникла низка дискусійних положень та запитань, що потребують уточнення та аргументації з боку здобувача:

1. Потребує додаткового обґрунтування патофізіологічна основа застосування інструментальної мобілізації м'яких тканин (IASTM) у дітей із церебральним паралічем, зокрема щодо механізмів впливу на спастичність та моторний контроль.

2. У зв'язку з мультикомпонентною структурою запропонованої програми фізичної терапії (IASTM, постізометрична релаксація, функціональне тренування) доцільно уточнити, яким чином автор диференціює внесок окремих складових у досягнення загального терапевтичного ефекту.

3. Потребує уточнення алгоритм індивідуалізації фізичного навантаження залежно від рівнів функціонування за шкалами GMFCS та MACS.

4. Важливим є питання щодо наявності або перспектив оцінювання довготривалих результатів ефективності запропонованої програми фізичної терапії.

Додатково до роботи наявні окремі зауваження, що носять рекомендаційний характер:

1. Потребує більш детального висвітлення алгоритм індивідуалізації реабілітаційних втручань, зокрема щодо дозування фізичного навантаження.

2. Варто ширше представити порівняння отриманих результатів із сучасними міжнародними клінічними рекомендаціями.

3. Доцільно провести аналіз впливу вікових та статевих характеристик на ефективність програми фізичної терапії.

Висновок. Зазначені положення не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, проте потребують додаткового обговорення під час її публічного захисту.

Слід відзначити, що за змістом та структурою дисертаційна робота Пришляка Мирослава Олеговича виконана за темою «Фізична терапія дітей 6–12 років із церебральним паралічем у формі спастичного геміпарезу»,

відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), а її автор Пришляк Мирослав Олегович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Рецензент:

доцент кафедри терапії та реабілітації
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент

Ольга БАС

Проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського
доктор наук з фізичного виховання та спорту,
професор

Мар'ян ПІТИН

Підписи вищевказаних
Засвідчую:

Довідково-кадровий відділ